

MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

COMPAGNIES OEFENTERREIN-MINUS HAVELTE

AANVULLENDE STARTNOTITIE

nota van toelichting op het "voornemen"

MINISTERIE VAN DEFENSIE - DIENST GEBOUWEN, WERKEN EN TERREINEN
DIRECTIE NOORD-NEDERLAND TE ASSEN

juli 1992

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	1
2	Beleidsontwikkelingen	2
3	Aanpassingen van de voorgenomen activiteit	5
3.1	Ligging van het plangebied	5
3.2	Oefenactiviteiten	6
4	Mogelijke effecten	7
4.1	Effecten op de landbouwstructuur van de aanliggende gronden	7
4.2	Effecten op de verkeerssituatie van het wegennet rondom het COT-minus	7
4.3	Effecten op de leefbaarheid van de dorpen Kallenkote en Wapserveen	8
5	Besluitvorming, procedure en inspraak	9
Kaart 1	Plangebied	

Inleiding

Een aantal recente beleidsontwikkelingen heeft geresulteerd in het besluit om het plangebied voor uitbreiding en inrichting van het oefenterrein bij Havelte tot een COT-minus te wijzigen. Het gaat hier om een aanmerkelijke wijziging van de voorgenomen activiteit, waardoor een nieuw op te starten m.e.r.-procedure wettelijk vereist is.

De m.e.r. voor het COT-minus heeft thans een tweeledig karakter, te weten:

- a. een locatie-m.e.r. ten behoeve van de exacte plaatsbepaling van het oefenterrein en de nog op te stellen Herziening SMT
- b. een inrichtings-m.e.r. ten behoeve van het opstellen van een inrichtingsplan voor het COT-minus.

De bestaande startnotitie 'Milieu-effectrapportage compagnies oefenterrein-minus Havelte' die opgesteld is in 1989 blijft in dit kader gehandhaafd. In verband met de wijziging van de voorgenomen activiteit is besloten een aanvullende startnotitie op te stellen. Deze aanvulling wordt vergezeld van een plankaart waarop de gewijzigde begrenzing van het plangebied is aangegeven. Met de vaststelling van dit plangebied zijn het vorige plangebied en de eerder ontwikkelde locatievarianten komen te vervallen. In de tekst wordt de keuze voor de nieuwe gebiedsbegrenzing nader gemotiveerd.

In Hoofdstuk 2 van deze aanvulling wordt ingegaan op de recente beleidsontwikkelingen. De aanpassingen van de voorgenomen activiteit worden aangegeven in Hoofdstuk 3. In Hoofdstuk 4 wordt weergegeven wat de gevolgen zijn van de wijziging van het plangebied voor het te verrichten onderzoek naar de mogelijke effecten. Tenslotte wordt in Hoofdstuk 5 ingegaan op de besluitvorming, procedure en inspraak.

Beleidsontwikkelingen

In het Structuurschema Militaire Terreinen (SMT) dat in 1985 verscheen is de regio Havelte aangewezen als Locatie voor de inrichting van een compagnies oefenterrein (COT).

Voor de verwezenlijking van het COT is door de regering destijds gekozen voor een oplossing waarbij de bestaande eenheidsoefenterreinen op Havelte-West tezamen met een aanvulling van circa 300 ha aan manoeuvre terrein een zogenaamde COT-minus moeten vormen. De benodigde 300 ha aan manoeuvre terrein zouden gevonden moeten worden op het militaire terrein aan de oostzijde van de Van Helomaweg, dan wel deels hierbinnen en deels op aangrenzende landbouwgronden in de omgeving van de Schipslootweg.

In maart 1991 is de Defensienota gepubliceerd. Hierin zijn enkele nieuwe voornemens bekend gemaakt, die van invloed zijn op het ruimtebeslag van de militaire terreinen. In de defensienota is aangegeven dat de uitbreiding ten behoeve van het COT-minus Havelte mogelijk geheel op landbouwgronden zal worden gerealiseerd. Deze beslissing is mede gebaseerd op de status van potentieel nationaal park Ooster- en Westerzand van de bos- en natuurterreinen in Havelte-oost.

In december 1991 is door de betrokken bewindslieden de Evaluatienota van het Structuurschema Militaire Terreinen gepresenteerd. In de Evaluatienota worden onder meer de relaties van het defensiebeleid met recente ontwikkelingen in het rijksbeleid op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening en milieu weergegeven.

Het gaat hier in het bijzonder om het Natuurbeleidsplan waarin het beleid van de ecologische hoofdstructuur (EHS) wordt uiteengezet en de vierde Nota op de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX) waarin het 'koersenbeleid' wordt gepresenteerd. In beide nota's wordt aangegeven dat in grote gebiedsdelen van Nederland die behoren tot de EHS de hoofddoelstelling zich moet richten op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden. Juist in deze gebieden zijn veel militaire terreinen gesitueerd. In deze Evaluatienota is een zo volledig mogelijke inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden om het militaire gebruik van de natuurgebieden te beperken. In de hiertoe uitgevoerde verkenningen wordt duidelijk gemaakt dat het, met het oog op het nieuwe ruimtelijke-, natuur- en milieubeleid, gewenst is militaire activiteiten uit natuurgebieden te plaatsen.

Aangegeven wordt dat in de EHS en daarbinnen nog eens geaccentueerd door de Groene Koersgebieden van de VINEX, het spanningsveld tussen het natuurbeleid en het defensiebeleid het duidelijkst is.

De ingrijpende inrichtingsmaatregelen voor een COT (-minus) en het intensieve gebruik worden niet verenigbaar geacht met de EHS.

Binnen het plangebied, dat ten behoeve van de lopende m.e.r.-procedure COT-minus Havelte is begrensd, maakt het merendeel van de bos- en natuurterreinen oostelijk van de Van Helomaweg deel uit van de EHS, zoals die in het Natuurbeleidsplan is aangegeven. Deze terreinen vormen binnen de EHS een kerngebied van duurzaam te behouden ecosystemen.

In de Evaluatienota wordt aangegeven dat de voorgenomen uitbreiding van het COT-minus Havelte wordt voorzien op de aanliggende landbouwgronden. Hiertoe moet de begrenzing van het plangebied voor een COT-minus gewijzigd worden.

Het regeringsbeleid met betrekking tot de militaire oefenterreinen is recentelijk besproken in de Tweede Kamer. Met betrekking tot het COT-minus Havelte is besloten het militair gebruik van het Ooster- en Westersand eind 1993 te beëindigen. De precieze invulling van de westelijke grens van het niet meer te gebruiken gebied is afhankelijk van de toekomstige locatie van het COT-minus. Deze begrenzing zal naderhand bepaald worden op een afstand van uiterlijk twee kilometer ten oosten van de Van Helomaweg. De begrenzing van het nieuwe plangebied voor uitbreiding van het oefenterrein Havelte-West tot een COT-minus is in dit kader nog niet bepaald.

Naar aanleiding van het voornemen voor uitbreiding op de landbouwgronden is besloten dat bij de uitwerking zorgvuldig rekening gehouden moet worden met de leefbaarheid van de naastgelegen dorpen. Dit betekent dat de noordelijke begrenzing van het in te richten gebied zodanig gekozen moet worden dat de overlast van de bewoners van Kallenkote en Waperveen zo gering mogelijk is. De Staatssecretaris heeft aangegeven dat de afstand tot de dorpsbebouwing in ieder geval groter zal zijn dan de kortste afstand in de bestaande situatie. Om die reden wordt een afstand van circa 450 m als minimum gehanteerd. Nader onderzoek moet uitwijzen of deze afstand mogelijk nog vergroot kan worden.

De Kamer heeft de regering verzocht bij de uitbreiding van het oefenterrein indien nodig zowel landbouwgronden als natuurgebieden te betrekken. De Staatssecretaris heeft aangegeven dat bij de afweging verschillende locatievarianten kunnen worden betrokken. Hierbij moet worden gedacht aan een variant op de landbouwgronden en een variant die deels op Havelte-oost en deels op de landbouwgronden is gelegen.

In het Provinciaal Natuurbeleidsplan Drenthe (Voorontwerp 1992) is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) voor Drenthe nader uitgewerkt.

De EHS zoals die als kaartbijlage in het Provinciaal Natuurbeleidsplan is opgenomen, komt overeen met de keuzes die in het Streekplan Drenthe zijn gemaakt voor de handhaving en ontwikkeling van gebieden met natuurwaarden. De natuurgebieden, bossen en graslanden met een primaire natuurfunctie, zoals die in het Streekplan Drenthe zijn aangegeven, vormen de belangrijkste kerngebieden binnen de EHS. Hiertoe behoren de bos- en natuurterreinen ten oosten van de Van Helomaweg. Het bestaande oefenterrein Havelte-West maakt geen deel uit van de EHS in Drenthe.

In het plan is nader aangegeven aan welke gebieden binnen de EHS prioriteit wordt gegeven met betrekking tot behoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden. Dit betreft de grote samenhangende gebieden waar thans belangrijke actuele natuurwaarden aanwezig zijn en die daarnaast de meest gunstige perspectieven bieden voor de ontwikkeling van duurzaam in stand te houden nieuwe natuurwaarden.

Binnen de categorie 'Heide en stuifzandgebieden' wordt voorrang gegeven aan het potentiële nationaal park Ooster- en Westerzand. Dit wordt als volgt aangeduid: 'Dit gebied omvat de bossen en heiden op en rond de Havelterberg met overgangen naar de lager gelegen omliggende gronden'. Afronding van het kerngebied moet volgens het plan plaatsvinden door middel van aanwijzing van Relatienota-gebieden en natuurontwikkelingsgebieden in een overgangszone van de bos- en natuurterreinen naar de aanliggende landbouwgronden.

Een aantal terreinen ten noorden van het Ooster- en Westerzand en een aantal gronden grenzend aan de Havelterberg is reeds begrensd en ingedeeld in het kader van de eerste fase van de Relatienota. De landbouwgronden ten noorden van het Ooster- en Westerzand komen tevens in aanmerking voor aanwijzing in het kader van de tweede fase van de Relatienota en voor verwerving ten behoeve van natuurontwikkeling. Hiertoe is een globale begrenzing aangegeven van gebieden die hiervoor in aanmerking komen (zie Plankaart B8-3 'Natuurontwikkeling op Landbouwgronden').

De EHS voor West-Overijssel is uitgewerkt in het Streekplan West-Overijssel (Voorontwerp 1991). De gebiedsdelen in Havelte-West die behoren tot de provincie Overijssel maken geen deel uit van de EHS zoals die is weergegeven in dit plan. De EHS zal sectoraal worden uitgewerkt in het Natuurbeleidsplan Overijssel.

Conclusie

Uit de recente beleidsontwikkelingen, zoals in bovenstaande tekst kort is weergegeven, blijkt dat de beleidsvoornemens, zoals die destijds in het SMT gepresenteerd zijn, herzien moeten worden. Voor de uitbreiding en inrichting van het COT-minus Havelte betekent dit dat de bos- en natuurterreinen in het gebied Havelte-Oost zoveel mogelijk ontzien moeten worden. Voor de uitbreiding van 300 ha ten behoeve van het COT-minus moet geheel dan wel gedeeltelijk gebruik gemaakt worden van de aangrenzende landbouwgronden. Bij de besluitvorming zullen de beleidsvoornemens die voortvloeien uit de VINEX en het NMP een belangrijke rol spelen. De milieu-effectrapportage voor het nieuwe plangebied zal de basis vormen voor een definitief besluit omtrent de locatie en inrichting van het COT-minus Havelte.

3

Aanpassingen van de voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit zoals die in de bestaande startnotitie is geformuleerd moet in het licht van de recente beleidsontwikkelingen op de volgende punten aangepast worden.

3.1

Ligging van het plangebied

In navolging op de recente beleidsontwikkelingen zoals in Hoofdstuk 2 is besproken is een nieuwe begrenzing vastgesteld van het plangebied voor uitbreiding en inrichting van het oefenterrein bij Havelte tot een COT-minus. De ligging van het nieuwe plangebied is gebaseerd op het voornemen om de voorgenomen uitbreiding tot een COT-minus geheel dan wel gedeeltelijk op de aanliggende landbouwgronden te realiseren en de beslissing om het militaire gebruik van het Ooster- en Westersand in de toekomst te beëindigen. Met de vaststelling van dit plangebied komen het vorige plangebied en de eerder ontwikkelde locatievarianten te vervallen. Tijdens het MER-onderzoek zullen nieuwe locatievarianten ontwikkeld worden.

De (oude) locatievarianten zoals die aangegeven zijn in de bestaande startnotitie bestaan uit verschillende terreindelen die niet of niet volledig aansluiten bij het bestaande oefenterrein Havelte-West. De aansluiting wordt in deze varianten verzorgd door middel van verbindingbanen en een aantal ongelijkvloerse kruisingen met de Van Helomaweg. Binnen het nieuwe plangebied bestaat er de mogelijkheid om bij de uitbreiding en inrichting tot een COT-minus aan te sluiten bij het bestaande oefenterrein. In deze situatie kan er naast de aanleg van ongelijkvloerse kruisingen overwogen worden tot omlegging van de Van Helomaweg.

Het nieuwe plangebied beslaat in totaal een oppervlakte van circa 1250 ha en is opgebouwd uit drie deelgebieden, zoals is weergegeven op kaart 1. Deelgebied 1 betreft het bestaande oefenterrein Havelte-West (± 500 ha). Deelgebied 2 omvat een oppervlakte van circa 250 ha aan bos- en natuurterreinen in Havelte-Oost. Deelgebied 3 wordt gevormd door de aanliggende landbouwgronden ten zuiden van de lintbebouwing van Kallenkote en Wapserveen en beslaat circa 500 ha. Het plangebied is grotendeels gelegen op het grondgebied van de gemeente Havelte (provincie Drenthe). Een klein gebiedsdeel aan de westzijde ligt op het grondgebied van de gemeente Steenwijk (provincie Overijssel).

De begrenzing van het plangebied wordt in onderstaande tekst toegelicht.

Noordzijde

Aan de noordzijde is, rekening houdend met de dorpsbebouwing, gekozen voor een begrenzing van het plangebied op een afstand van circa 450 meter vanaf de weg door Kallenkote en Wapserveen. Op deze wijze sluiten de landbouwgronden aan de noordzijde van het plangebied aan bij het bestaande oefenterrein Havelte-West.

Oostzijde

Bij de gekozen begrenzing aan de oostzijde is uitgegaan van de locatievariant 1 in de bestaande startnotitie en de analyse en selectie van alternatieven in de lopende m.e.r.-studie. Bij deze begrenzingskeuze worden een aantal kwetsbare delen van het natuurgebied waaronder de Meeuwenkolonie en de directe omgeving daarvan ontzien. Bij de begrenzing is rekening gehouden met de beslissing om het militaire gebruik van het Ooster- en Westerzand in de toekomst te beëindigen. Deze bos- en natuurgebieden krijgen in de toekomst de status van nationaal park. De westelijke begrenzing van de niet meer te gebruiken gebieden zal, afhankelijk van de toekomstige locatie van het COT-minus, worden gekozen op een afstand van uiterlijk twee kilometer ten oosten van de Van Helomaweg. De begrenzing van het plangebied sluit aan bij deze uiterste begrenzing van het toekomstige nationaal park en ligt globaal eveneens op een afstand van twee kilometer oostelijk van de Van Helomaweg.

Aan de oostzijde van het landbouwgebied is rekening gehouden met de ligging van een relatienotagebied.

Zuidzijde

De Havelterberg wordt ontzien vanwege de aanwezige natuurlijke en archeologische waarden in dit gebied. Bij de begrenzingskeuze is tevens rekening gehouden met de ligging van relatienotagebieden aanliggend aan de Havelterberg. De aanwezige hunebedden en de directe omgeving daarvan worden eveneens buiten het plangebied gelaten.

Mede in verband met de situering van de tankbaan is getracht de gebiedsdelen van Havelte-Oost zo goed mogelijk te laten aansluiten bij Havelte-West. Voor een operationeel verantwoorde ontsluiting is het niet aanvaardbaar het plangebied verder zuidwaarts te situeren.

3.2

Oefenactiviteiten

Voor wat betreft de oefenactiviteiten op het COT-minus zijn er geen wijzigingen voorgenomen.

Op basis van de Richtlijnen zoals die voor de lopende m.e.r.-procedure zijn opgesteld is tot nu toe het onderzoek naar uitbreiding en inrichting tot een COT-minus gekoppeld aan de besluitvorming omtrent een OOT. In de nieuwe m.e.r.-procedure zal tevens ingegaan worden op de mogelijkheden voor een OOT-gebruik.

4 Mogelijke effecten

De mogelijke effecten die de inrichting en het gebruik van een COT-minus kunnen veroorzaken worden tijdens het MER-onderzoek nader uitgewerkt. De wijziging van het plangebied maakt een aanvulling noodzakelijk op de bestaande startnotitie met betrekking tot de te onderzoeken milieu-aspecten en de mogelijke effecten die op kunnen treden. Hier wordt in de volgende paragrafen op ingegaan.

4.1 Effecten op de landbouwstructuur van de aanliggende gronden

Indien de uitbreiding van het oefenterrein tot een COT-minus gerealiseerd gaat worden op de landbouwgronden is dit van invloed op de landbouwstructuur van het aanliggende landbouwgebied. Hoewel dit strikt genomen niet aangeduid kan worden als een milieu-effect zal dit aspect wel aandacht moeten krijgen in de MER-studie.

Afhankelijk van de exacte locatiekeuze voor het COT-minus zullen een aantal agrarische bedrijven hun huis- en/of veldkavels verliezen. Hierdoor kan op de aanliggende gronden een ongunstige verkavelingssituatie optreden.

Een punt van aandacht is verder de waterhuishouding van de aanliggende landbouwgronden. Indien een deel van de landbouwgronden ingericht wordt als oefenterrein komen er watergangen met een aan- en afvoerfunctie te vervallen. Bij de inrichting moet dan ook rekening gehouden worden met omlegging van de waterlopen.

4.2 Effecten op de verkeerssituatie van het wegennet rondom het COT-minus

De uitbreiding en inrichting tot een COT-minus is mogelijk van invloed op de huidige verkeersfunctie van de Van Helomaweg. De effecten die op zullen treden op de verkeerssituatie zijn afhankelijk van de gekozen oplossingsrichting. Hiertoe kunnen twee opties aangegeven worden:

1. Bij de inrichting tot een COT-minus zullen er een aantal ongelijkvloerse kruisingen met de Van Helomaweg aangelegd worden
2. Bij de inrichting tot een COT-minus zal de Van Helomaweg omgelegd worden.

Nagegaan moet worden in hoeverre de effecten op de verkeerssituatie beschouwd kunnen worden in samenhang met de veranderingen die optreden na uitbouw van de Rijksweg 32 tot een autosnelweg.

4.3

Effecten op de leefbaarheid van de dorpen Kallenkote en Wapserveen

De gewijzigde begrenzing van het plangebied heeft tot gevolg dat de activiteiten met betrekking tot inrichting en gebruik van het COT-minus mogelijk op een kortere afstand van de lintbebouwing van Kallenkote en Wapserveen zullen plaatsvinden dan op grond van de huidige startnotitie is voorzien.

Grote aandacht zal moeten worden besteed aan de mogelijke effecten op de leefbaarheid in de dorpen, voor zover dit betrekking heeft op de milieuhygiënische effecten. Zoals reeds in de bestaande startnotitie is aangegeven vormen hierbij geluidseffecten, trillingseffecten en stofproductie belangrijke aandachtspunten. Deze effecten kunnen zich uitstrekken tot een gebied dat groter is dan het eigenlijke oefenterrein en kunnen mogelijk tot overlast leiden bij omwonenden.

Besluitvorming, procedure en inspraak

In de bestaande startnotitie is reeds aangegeven op welke wijze de besluitvorming, procedure en inspraak geregeld zijn, zoals die voortvloeien uit het voornemen om een COT-minus Havelte in te richten. In verband met de herziening van het plangebied voor een COT-minus moet de feitelijke procedure voor het opstellen van een milieu-effectrapport opnieuw doorlopen worden. Gedurende de periode dat het nieuwe milieu-effectrapport opgesteld wordt zijn er voor een ieder mogelijkheden om zijn wensen voor het te verrichten m.e.r.-onderzoek kenbaar te maken en opmerkingen en aanmerkingen te plaatsen bij het milieu-effectrapport. Hiertoe dienen een aantal inspraakmogelijkheden geboden te worden.

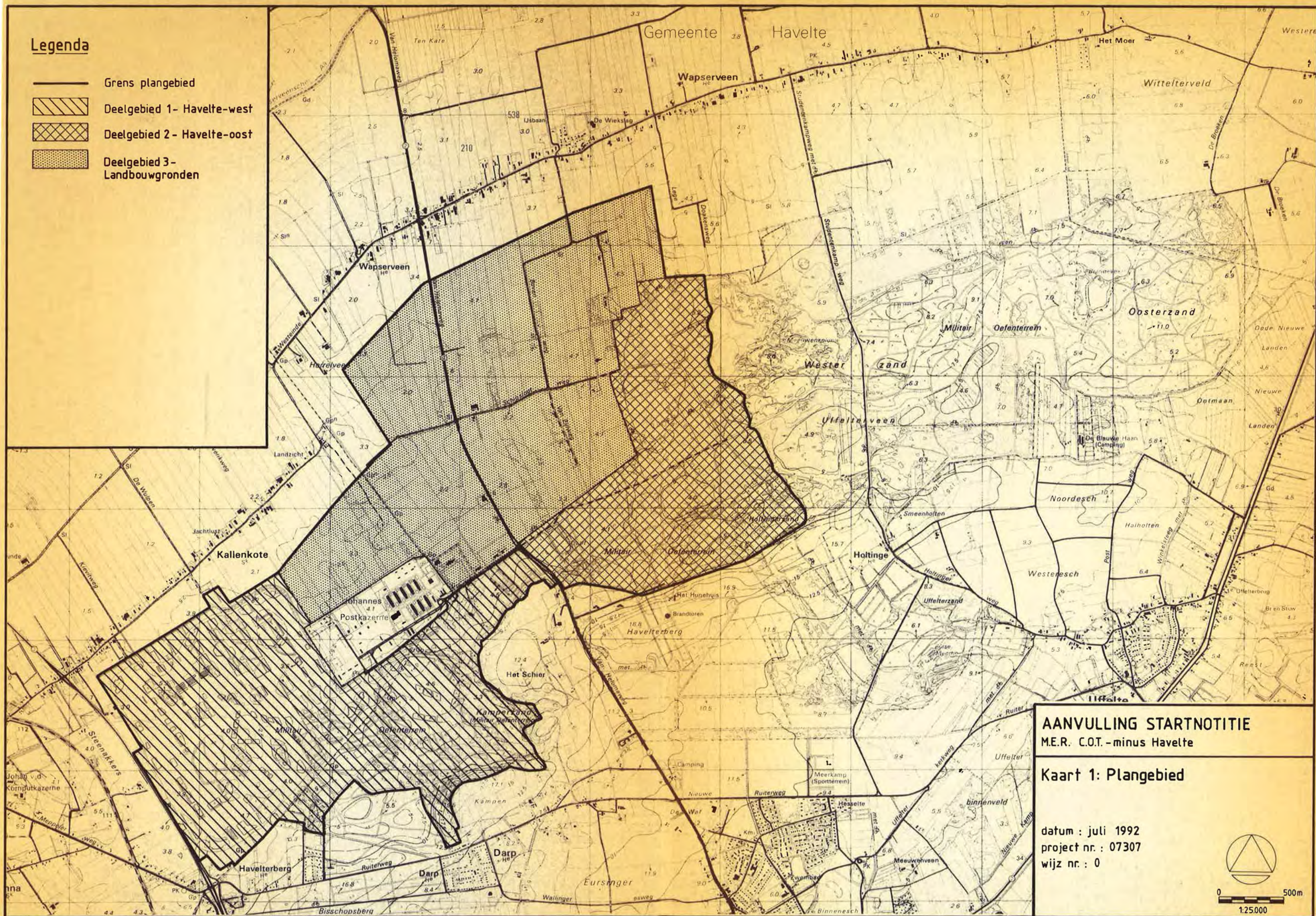
Eerste inspraakmogelijkheid

Meningen en wensen kunnen vóór 15 september 1992 schriftelijk kenbaar worden gemaakt aan het volgende adres:

Inspraak m.e.r. COT-minus Havelte
Ministerie van Defensie - Bureau CROMD
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Legenda

- Grens plangebied
- Deelgebied 1- Havelte-west
- Deelgebied 2 - Havelte-oost
- Deelgebied 3 - Landbouwgronden

AANVULLING STARTNOTITIE
M.E.R. C.O.T. - minus Havelte

Kaart 1: Plangebied

datum : juli 1992
project nr. : 07307
wijz nr. : 0

